

LET OP: Je kunt dit examen maken met de 52e druk of met de 51e druk van de atlas.

Schrijf op de eerste regel van je antwoordblad welke druk je gebruikt, de 52e of de 51e.

Elke opgave bestaat uit enkele vragen. Bij elke vraag kun je, indien gewenst, de atlas gebruiken.

De kaartnummers in de vragen verwijzen naar de 52e druk, of, als ze tussen haakjes staan, naar de 51e druk van de atlas.

Politiek en ruimte

Opgave 1 – Handel van de ACP-landen

Gebruik bron 1

De EU heeft aparte handelsafspraken met de zogenaamde ACP-landen, ontwikkelingslanden uit Afrika, het Caribisch en het Pacifisch gebied. In Lomé, de hoofdstad van het Afrikaanse Togo, werden in 1975 de zogenaamde Lomé-akkoorden gesloten. In deze akkoorden werd de toegang tot de EU geregeld voor allerlei producten uit de ACP-landen.

1p **1** Waarom heeft de EU juist met deze landen aparte handelsafspraken gemaakt?

De ACP-landen hebben een zwakke positie op de wereldhandelsmarkt.

2p **2** Geef met behulp van de kaartbladen 'DE AARDE, ontwikkelingskenmerken' twee aanwijzingen die duiden op die zwakke positie van de ACP-landen op de wereldhandelsmarkt.

Stelling: Het resultaat van de handelsafspraken tussen de EU en de ACP-landen is in de periode 1980-2001 voor de ACP-landen **niet** echt succesvol geweest.

1p **3** Geef een argument vóór deze stelling ontleend aan de cijfers uit bron 1.

1p **4** Geef een argument tégen deze stelling ontleend aan de cijfers uit bron 1.

Politiek en ruimte

Opgave 1 – Handel van de ACP-landen

bron 1

**Handel van de ACP-landen met de Europese Unie
(in miljoenen euro's en in procenten) in de periode 1980-2001**

	1980	1990	2001		1980	1990	2001
Importen	28.590	27.864	47.514	Exporten	23.293	22.716	40.007
Aandeel in EU-totaal (%)	10,4	6,4	4,6	Aandeel in EU-totaal (%)	11,5	5,8	4,1
Handelsbalans	-5.297	-5.148	-7.507				

**Handel van de ACP-landen met de rest van de wereld
(in miljoenen euro's en in procenten) in de periode 1980-2001**

	1980	1990	2001		1980	1990	2001
Importen	31.040	57.520	128.702	Exporten	30.778	55.980	119.950
Aandeel in werelddtotaal (%)	3,0	2,9	2,4	Aandeel in werelddtotaal (%)	3,1	3,0	2,4
Handelsbalans	-262	-1.540	-8.752				

bron: Eurostat, Brussel, oktober 2002

Opgave 2 – Gemeentelijke herindeling, enkele voorbeelden

Gebruik de bronnen 2 tot en met 5

- 1p **5** Van welke categorie gemeenten is volgens bron 2 tussen 1900 en 2000 het aandeel in de totale bevolking van Nederland het sterkst toegenomen?

Behalve de gemeentelijke herindeling is er nog een oorzaak aan te wijzen voor de groei van de in de vorige vraag bedoelde categorie gemeenten. Deze oorzaak trad vooral na 1960 op.

- 1p **6** Geef deze oorzaak.

Samenvoeging van gemeenten kan zowel tot een homogene als tot een functionele regio leiden.

Een homogene regio is gebaseerd op één criterium of een complex van criteria, bijvoorbeeld een industriegebied of een recreatiegebied.

Een functionele regio is gebaseerd op het verzorgingsgebied rond een centrale plaats.

- 2p **7** Zet onder elkaar op je antwoordblad:

- bron 3 (Loosdrecht)
- bron 5 (Waddeneilanden)

Zet achter elke bron of door de samenvoeging van de betrokken gemeenten een homogene of een functionele regio is/zal ontstaan.

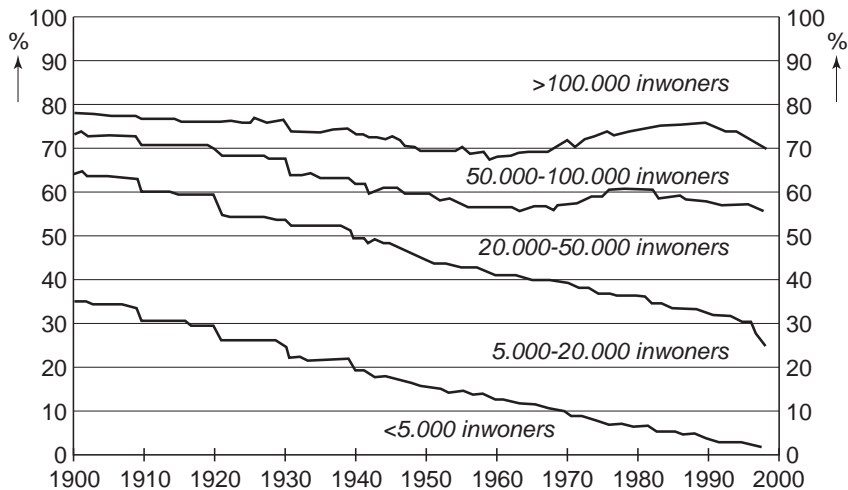
Waterland, genoemd in bron 4, is een homogene regio en maakt tevens deel uit van een grotere, functionele regio.

- 2p **8** Formuleer twee vragen waarmee je kunt onderzoeken tot welke grotere, functionele regio Waterland behoort.

Opgave 2 – Gemeentelijke herindeling, enkele voorbeelden

bron 2

Bevolkingsaandeel van gemeenten naar inwonertal, 1900-2000

bron: Trouw, 30 augustus 1999

bron 3

Grensconflict om Loosdrecht¹⁾

Van onze correspondent
UTRECHT - Tussen de provincies Noord-Holland en Utrecht is een heus grensconflict uitgebroken, met als inzet de gemeente Loosdrecht.

Die behoort nu nog tot Utrecht, maar dat heeft zijn langste tijd gehad als het aan Noord-Holland en Loosdrecht zelf ligt. Loosdrecht wil vrijwillig fuseren met de Noord-Hollandse gemeenten Nederhorst den Berg en 's-Graveland. De drie gemeenten zijn ongeveer even groot,

vergelijkbaar qua natuur en recreatie. (...)

Samenvoeging betekent ook dat Loosdrecht overgaat van Utrecht naar Noord-Holland. "Een onbegrijpelijke stap", noemen Gedeputeerde Staten van Utrecht het indelingsplan dat hun collega's van Noord-Holland hebben vastgesteld. (...)

Utrecht trok vorig jaar het voorstel in om Loosdrecht samen te voegen met de Utrechtse gemeenten Abcoude, Loenen en Breukelen. (...)

noot 1 Op 1 januari 2002 is door samenvoeging van de gemeenten 's-Graveland (Noord-Holland), Nederhorst den Berg (Noord-Holland) en Loosdrecht (Utrecht) een nieuwe gemeente in Noord-Holland ontstaan: Wijdemeeren.

vrij naar: Trouw, 20 november 1998

bron 4

De lat ligt steeds hoger

Op 1 januari 1991 moest Katwoude eraan geloven: de laatste gemeente in Nederland met minder dan 500 inwoners (het waren er maar 230) ging op in Waterland. Acht jaar later is Schiermonnikoog de kleinste gemeente met net iets meer dan duizend inwoners. De kans bestaat dat de waddeneilanden over een paar jaar

in één waddengemeente zullen opgaan.

Het regeringsbeleid is in ieder geval al sinds Thorbecke dat de bestuurskracht van een gemeente belangrijker is dan de historische zelfstandigheid van een gemeenschap. Destijds (in 1851) lag de grens bij 25 kiezers en sindsdien is de lat onophoudelijk hoger komen te liggen.

vrij naar: Trouw, 30 augustus 1999

bron 5

Waddeneilanden willen zelfstandigheid

Bestuurlijke toekomst
Annemarie Kok

SCHIERMONNIKOOG - Nu al doen Amelanders ambtenaren onderwijszaken voor Schiermonnikoog. En de 'walgemeente' Dongeradeel regelt sociale zaken en zelfs de financiën voor het kleine eiland.

Van tijd tot tijd duikt de vraag op of de vijf waddeneilanden nog kunnen voortbestaan als zelfstandige gemeenten. Want terwijl vijftienduizend inwoners tegenwoordig zo'n beetje het minimum is bij gemeentelijke herindelingen, ligt het inwonertal van de eilandgemeenten tussen de

tienduizend (Texel) en duizend (Schiermonnikoog). (...)

Binnenkort gaan de colleges van burgemeester en wethouders zich, met de gemeenteraden van de vijf waddeneilanden, voor het eerst serieus buigen over de bestuurlijke toekomst. (...)

De meest vergaande optie is de vorming van één waddengemeente met vijf deelraden. Maar daar lijkt op voorhand bijna niemand voor te zijn; zelfs op Schiermonnikoog willen ze de zelfstandige status voor geen goud kwijt.

"Stel je voor", zegt Van der Zwaag, "dat een inwoner van Schier naar het gemeentehuis op Ameland zou moeten. Dat red je niet op één dag."

bron: Trouw, 28 augustus 1999

Opgave 3 – Regio Eemland

- 2p **9** Toon met behulp van kaartblad 31 (51e druk: 27) aan dat voor een groot deel van de inwoners van de regio Eemland de gemeente Amersfoort tot hun functionele regio behoort.
Noteer ook de gebruikte kaart.
- 1p **10** Hoe blijkt uit kaart 31C (51e druk: 27C) dat in de regio Eemland in de periode 1960-1990 suburbanisatie heeft plaatsgevonden?
- 3p **11** Van welk deel van de regio Eemland sluit het ruimtelijke gedrag van de inwoners niet aan bij de politiek-ruimtelijke organisatie van dat gebied?
Beargumenteer je keuze.

Opgave 4 – Steenwijk

Gebruik bron 6

Atlaskaart 57A (51e druk: 51A) geeft informatie over de rangorde van centrale plaatsen en de verzorgingsgebieden in Nederland.

Deze kaart is gebaseerd op gegevens van ruim 30 jaar geleden. Sinds die tijd is er wel wat veranderd.

- 1p **12** Welke informatie geeft de kaart over de plaats Steenwijk?
- 2p **13** Maak met behulp van de atlas duidelijk dat de grens van het verzorgingsgebied van de plaats Steenwijk niet samenvalt met de bestuurlijke grens van Steenwijk.
- 2p **14** Leg uit waarom beide soorten grenzen niet samenvallen. Vergelijk daarvoor de bestuurlijke grenzen met de grenzen van het verzorgingsgebied.

Bij een besluit tot samenvoeging van gemeenten zijn verschillende bestuurslagen betrokken. De nationale overheid zal vrijwel altijd vóór zo'n besluit zijn.

- 1p **15** Leg uit waarom de nationale overheid vrijwel altijd vóór samenvoeging van gemeenten zal zijn.

Opgave 4 – Steenwijk

bron 6

Gemeentegrenzen omgeving Steenwijk vóór de herindeling van 2006

bron: De Grote Bosatlas, 51e druk

Opgave 5 – Handel tussen Mexico en de Europese Unie

Gebruik de bronnen 7 tot en met 10

In de bronnen 8 en 9 wordt de buitenlandse handel van Mexico weergegeven in twee verschillende jaren.

2p **16** Welke twee belangrijke verschillen in de handel tussen Mexico en de Europese Unie tussen 1992 en 1997 kun je aflezen uit de bronnen 8 en 9?

2p **17** Geef de verklaring voor deze twee verschillen.

In bron 10 worden verschillende termijnen van tariefafbouw voor de diverse cacao-producten genoemd.

3p **18** Beredeneer waarom voor sommige cacao-producten de tarieven sneller worden afgebouwd dan voor andere.

Opgave 5 – Handel tussen Mexico en de Europese Unie

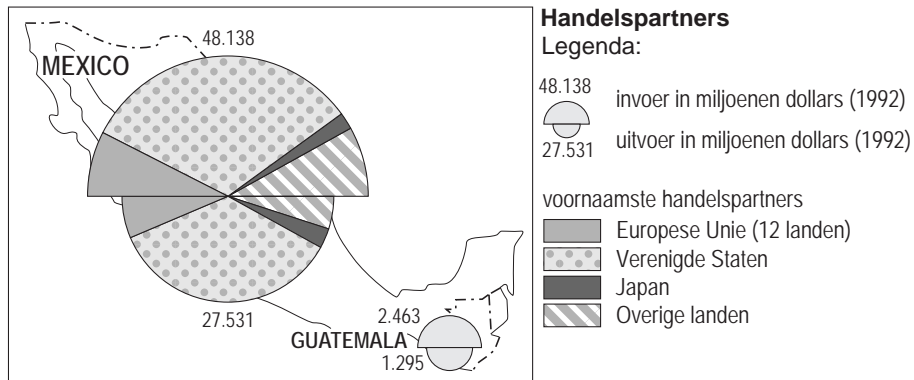
bron 7

Europese Unie en Mexico eens over vrijhandelsakkoord

De Europese Unie en Mexico hebben in 2000 overeenstemming bereikt over een vrijhandelsakkoord. In 1994 kwam Mexico met de VS en Canada het NAFTA-akkoord overeen, eveneens een vrijhandelsakkoord.

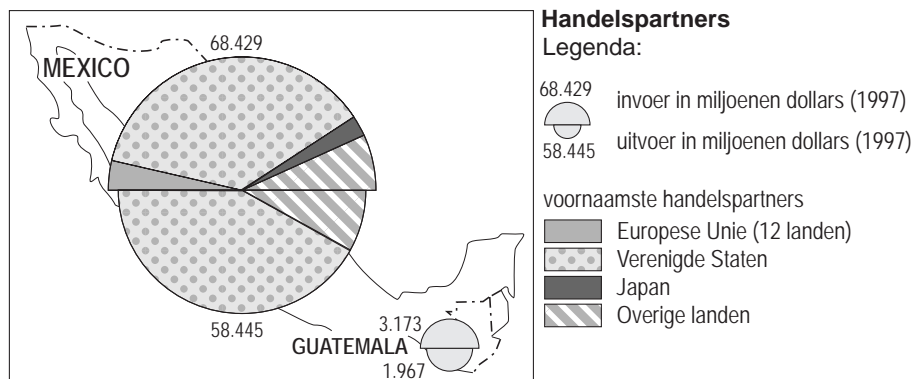
bron: NRC Handelsblad, 19 januari 2000

bron 8

vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 9

vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 10

Schema van de afschaffing van EU-importtarieven van een aantal Mexicaanse landbouwproducten met ingang van 2000

direct afschaffen / nultarief	op korte termijn afschaffen (binnen 3 jaar)	op middellange termijn afschaffen (binnen 8 à 10 jaar)	op wachtlijst plaatsen
pootgoed, zetmeelaardappelen, gedroogde zaden van peulvruchten	tuinbonen	groenten, wortels en knollen	aardappelproducten, bewerkte peulvruchten, zoete maïs, olijven, paddenstoelen, tomaten, asperges
cacaobonen (al dan niet gebrand) en afval van cacao	cacaoboter, -vet, -olie, voor cacaopasta en cacaopoeder		chocoladeproducten
haring en makreel (tussen 15/2 en 15/6)	garnalen	haring en makreel (overige perioden), horsmakreel	alle bereidingen van graan, meel en melk voor gebak, tomatenproducten en vrijwel alle jams en sappen

bron: LBA-actualiteiten nummer 6, 25 februari 2000